

En man och hans hustru ha låtit göra minnesvård efter sin son. Oklar är meningen med tillägget **ok · ketilmun**. Kanske är vården också ägnad åt en man med namnet Kättilmund; han har dock icke varit son till Kättil och Ingelef. Sålunda: »och efter Kättilmund.» Men tänkbart är också, att **ok** förbinder med de föregående subjekten i satsen; utom föräldrarna har Kättilmund varit med om att resa stenen. Han har kanske varit en broder till *Kolr*. Ristaren har i så fall utelämnat två runor i slutet: *ok Ketilmun[dr]* »och Kättilmund (har också gjort det)».

Ornamentiken är av de bevarade delarna att döma ganska valhänt. Någon mästare är ristaren icke, varken i fråga om runor eller prydnader. E. Brate har, utan några starka skäl, antagit att U 1053 är utförd av samme ristare som U 1103 Tuna, Bälinge sn.

Hammarby, Björklinge sn.

Enligt kyrkoherde Hofvenius' uppgifter 1667 (*Ransakningarna*) skulle i Hammarby gärde vid bron ha funnits två runstenar. Den ena var 7 kvarter lång och 6 kvarter bred, den andra 6 kvarter lång och 6 1/2 kvarter bred. Det är utan tvivel de båda styckena av U 1053 som avses. Om man lägger ihop dem, svarar det ganska väl mot stenens storlek enligt Leitz' och Hadorphs träsnitt (B 528).

C. G. Lundegrén meddelar 1860, att mittemot U 1053 på andra sidan vägen »står en dylik sten, hvarpå ingen skrift synes.» Härifrån har J. Eriksson tagit sin uppgift (1926), att »på andra sidan om vägen har stått ännu en runsten, vilken dock numera är förkommen.» Den av Lundegrén omtalade stenen behöver icke ha varit en runsten.

Förmodligen har vid Hammarby aldrig funnits mera än en runsten, U 1053.

1054. Lund, Björklinge sn.

Pl. 75, 76.

Litteratur: D 1: 240. C. G. Lundegrén, Anteckningar rörande Björklinge socken, 1860 (avskrift i ATA); R. Dybeck, Björklinge socken, 1864 (ATA); UFT h. 10 (1882), s. 177; J. Eriksson, Inventering av fornminnen i Björklinge socken 1926 (ATA).

Äldre avbildning: Dybeck (D 1: 240).

Runstenen, som är mycket skadad, står i en hage omkr. 800 m. N om Lund, omkr. 700 m. V om Ny Drälinge vid landsvägen Uppsala—Björklinge, nära gränsen till Gränby ägor. Ristningen är vänd mot Ö.

Runstenen är först omtalad av kantor C. G. Lundegrén i hans anteckningar om fornminnen i Björklinge sn 1860: »En Runsten i hagen nära intill Grenby rågång, där vägen till byn fordom gått fram, är 6 1/2 fot hög, upptill 3 och nedtill 6 fot bred, har i äldre tider blifvit afslagen upptill och på ena sidan, samt de senare åren åter splittradt af åskan. Endast följande af skriften återstår: ... **ial** ... **fasti**. På midten strålar och en slinga.» — R. Dybeck 1864: »I Lunds norra hage är en nyfunnen, skadad runsten». *Sveriges runurkunder* (s. å.): »Denne svårt skadade runsten står i Lunds hage, norr ut från byn, der den gamla, redan på 1600-talet förlagda, landsvägen mellan Uppsala och Björklinge varit.» — UFT h. 10 (1882) upprepar endast vad som har sagts av Dybeck och Lundegrén. — J. Eriksson 1926: »Gravfält i hagen mot gränsen av Gränby, 3 obetydliga jordhögar. Gravfältet fortsätter på Gränby mark. Runsten intill föregående (mellan högarna), mycket skadad.»

Grå granit, av ett slag som lätt splittras och faller sönder. Höjd 1,70 m., bredd (på mitten) 1,17 m. Stenen, som har utgjort ett stort och tjockt block, är sönderslagen i flera delar. Toppstycket är borta, likaså ett stort stycke på v. sidan. Stenen är splittrad såväl vertikalt som hori-

sontalt. Vad som återstår utgöres av två större delar jämte ett flertal mindre bitar. Det övre stycket innehåller ett kors och en del ornamentik samt på h. sidan några få runor. Ristningen har varit grunt huggen och rätt otydlig.

Inskrift (med det inom [] tillagt efter D 1:240):

... oias ... pfastr hi ... [skatnik faþur - ...]

... [Gu]ðfastr hi[ogg?] ... faður ...

»... Gudfast högg(?) ... fader...»

Runorna 13—25 hos Dybeck äro vänderunor. Dybeck saknar 5 p.

5—10 **pfastr** kan med största säkerhet suppleras [**ku**]pfastr, d. v. s. *Guðfastr*. Det finns icke någon annan förled, som kan komma i fråga. Och 11—12 **hi** är en rest av verbet **hi**[ok] *hiogg*. Jfr U 918 **kupfastr** + **hiok** × **sten** och L 174 Skuttunge **kupfastr**·**hiok** **sten**. Det kan väl knappast vara något tvivel om att det är samme runristare *Guðfastr*, som har varit verksam även i Björklunge och signerat U 1054. De rester av ornamentik, som finnas kvar, visa knappast någon överensstämmelse. — Vad 13—19 **skatnik** är för ett namn, om det nu är rätt läst, kan icke med säkerhet avgöras.

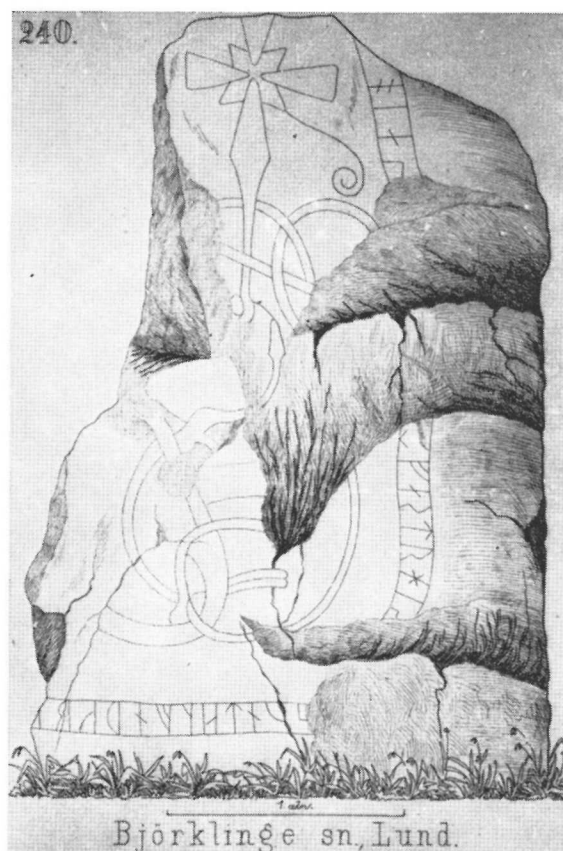

Fig. 281. U 1054. Lund, Björklunge sn. Efter D 1: 240.

1055. Ramsjö, Björklunge sn.

Litteratur: B 524, L 255. J. Peringskiöld, *Monumenta* 2, bl. 93; J. G. Liljegren, *Runlära* (1832), s. 187; UFT h. 10 (1882), s. 178; O. v. Friesen i *Upsala Nya Tidning* 31/12 1912, *Möjbrostenen* (i: *Fornvännen* 1949, s. 294 f.); J. Eriksson, *Inventering av fornminnen i Björklunge socken* 1926 (ATA); W. Holmqvist i *Fornvännen* 1952, s. 252 f.

Avbildning: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 524).

Stenen, som endast har haft ristade figurer, men inga runor och ingen runornamentik, fanns enligt påskrift på träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* på »Ramsjö Ätte Hög i Börkl.» (B 524: »Ramsjö Ätte-hög»; L 255: »På Ramsjö grifthög»). Stenen, som icke finnes omtalad i kyrkoherden Ericus P. Hofvenius' förteckning över fornminnen i Björklunge sn 1667 (ingående i *Ransakningarna*) och icke heller i Joh. Bureus' och Joh. Rhezelius' samlingar, har tydligen blivit bekant först under Joh. Hadorphs resa i Norunda härad på våren 1680, i sällskap med ritaren Joh. Leitz. Peringskiöld meddelar f. ö. följande: »I Ramsjö äre twenne ritade Stenar... Den andra märkwärdige Steen wid Ramsö [sic!], står på Jarlhögarne; warandes allenast af 2. alnars högd, med en historisk Utritning, som uthwisar någon förnäm Jarls eller Konungs fordom hullne kamp och Strijd med några mächtige Krigshöfdingar; Ty här finnes efter gammalt sätt En Rid-dare på en sin häst, strijdandes med Trenne Drakar, af hwilka de tvenne mindre liggia lijka sosom af honom öfwerwundne, men undan den större synes han lijka sosom willia taga flychten, frijandes sig med sitt i högre handen hållande Spiut, Det nederunder uthritade Skeppet gifwer tillkänna hans uthresa till fremmande länder där denne hans Strijd förelupen är, och att han